

1 KORIN

Korin mbal tuku waŋe Paulusŋe ambonga kuyarna

Yesus nu luka samba mbol kina le yar 26 kinaig le Paulus nu Efesusŋe minmba Korin mbal tuku waŋe te kuyarna.

Korin tumbraŋ suŋgo ta Grik kilke mbolŋge minna. Tumbraŋ ta mbolŋge ma tugu yeki yeki tuku mbal pro taŋge mine likinaig tukunu maŋau ŋaigonu mata suŋgokina. Korin mbal nane yabri mbara gudommba mbariŋŋimba minnaig le Paulusŋe pasa mayenu tumba nane tugum kumba tumniŋgina le isnaig wam kube ta Aposel 18 mbolŋge minit.

Korin mbal gudommba Paulus nu Kristus tuku sakina le ismba ŋgamuŋgal biye mbilmba kule pisne tinaig le Paulus nu nane ŋgamukŋge yar ndindo bateŋnu inum pirokina sulumba maŋ nane kusreka kina.

Paulus nu waŋe te kuyarna ta tugunu teŋenmba. Nu Efesusŋe minna le mbal afu nane nu tugum promba Kristus tuku mbal Korinŋge minig ta nane fare fare unekade ŋga nu kubeu tunaig sulumba sakinaig: Afu nane naŋgine maŋau ambokok ta maŋ lato ke likade. Nane pur yimyamka sine gabat kise kise tuku kuasmbi ŋgade. Nane tuku ande nu nuŋe ndare ndoŋ kinyna ta nane nu te-ti ndanaig. Nane kualeyaukade sulumba naŋgine naŋgine tira pasa mbolŋge kile-tidiŋgade sulumba fare fare taŋgo pino ndoŋ unekade ŋga Paulus sanaig le nu pasa ta ismba nane tuku mbar kile-tidiŋgam tuku waŋe te kuyarna sulumba wam pagu pasa suŋgomba nane niŋgina.

Taŋamba nu nane nu tuku kusna waŋe pilnaig ta turmba kumumbi lafuna.

1 ¹⁻² Kuate tuku kuasmbi Korinŋge minig tane ŋakmba kaiye. Tane nuŋe mbal minam tuku Kuate nu wikate le tane Kristus Yesus ndoŋ ulendika nu tuku mbal mayok kinig. Kilke tugu ŋakmba mbolŋge siŋgine Suŋgo Yesus Kristus tuku nyu te-duŋgade mbal nane sine ndoŋ ulendika Suŋgo ndindo ŋak minig ta nane tuku turmba waŋe te kuyaret. Ye Paulus Kuate nu nuŋe nzali dubimba ye Kristus Yesus tuku aposel mini ŋga nyu te-mayokna. Ye siŋgine tira Sostenes sile tane ndoŋ pasatam prowek. ³ Siŋgine Mam Kuate Suŋgo Yesus Kristus nale tane ake sinaŋ make patika ŋgamuŋgal wamdus bul sertiŋguwaik. Son.

Paulus nu Kuate tuku garena

⁴Kuate nu Kristus Yesus mbolŋge tane ake sinaŋ make patikina tukunu ye mara mara nu gare pasa tuwet. ⁵⁻⁶Tane Kristus ndoŋ ulendika wam magenu ŋakmba kilnaig. Sine nu tuku pasa tane tugumŋge kukligen le pasa ta tane tuku ŋgamuŋgal sinamŋge saŋgri tiŋgina le tane katese maŋau tugusek ŋakmba ŋak minmba miŋge bulokmbi te-mayokde. ⁷Tane siŋgine Suŋgo Yesus Kristus luka prowam tuku minde minig ta wam ande tane mbolŋge den ndakate. Kuate nu buk wam magenu ŋakmba tiŋge suluna. ⁸Nu tane saŋgri piletimba minwa le ma ma nuŋe ait suŋgo mbolŋge mbar ande tane mbolŋge mayok kine nda. ⁹Kuate nu nuŋe Kiŋo siŋgine Suŋgo Yesus Kristus tane nu ndoŋ muŋgu gare ŋak minam tuku wikina. Nu siŋka wam ta te-mayokamŋgat.

Kuate tuku kuasmbi Korinŋge purkinaig

¹⁰Tira kame, ye siŋgine Suŋgo Yesus Kristus nu tuku nyu mbolŋge tane saŋgrimba satinŋamŋgit. Tane pur yimyam ndaka ulendika tumawap sulumba tane wam ŋakmba mbolŋge ŋgamuŋgal ndindo pilmba kap. ¹¹Tane kualeyaukade ta Klowi tuku wande tuma mbal afu ye tugum promba ye kubeu sinaig le ye isen ta teŋenmba. ¹²Tane purka tane afu sakade ye Paulus tuku taŋgo ŋgade. Afu ye Apolos tuku afu ye Petrus tuku afu ye Kristus tuku ŋgade. ¹³Yoi. Tane Kristus purpurde le nu gudommba taŋaŋ mayok kinig. Ye Paulus ye tanenu ŋga ail kazrai mbolŋge kume ndaken. Tane ye tuku nyu mbolŋge kule pisne te ndakinaig. ¹⁴Ye tane ŋgamukŋge minmba afu kule pisne ndatiŋgen tukunu kile ye wamdus piti kugatok minet. Ye Krispas nale Gaius ndo kule pisneniken tukunu ¹⁵tane sine Paulus tuku mbal minmba kule pisne tigeŋ ŋga sakam kumuŋ kuga. ¹⁶O son. Ye Stefanas tuku wande tuma mbal mata kule pisneniŋgen. Ye afu turmba kule pisneniŋgen e ko kuga e ye idus ndawet. ¹⁷Kristus nu taŋgo kule pisneniŋgam tuku ye kukul ndayina. Ye pasa mayenu kuklimba sanu tuku kukulyina. Ye pasa ta kuklimba kilke te tuku wamdus kilambi taŋgo wamdus dubikam tuku sa ndaket. Kuga. Ye ail kazrai tuku sa ndo ket.

Kristus nu Kuate tuku wamdus kuyar te-mayokte

¹⁸Kristus nu ail kazrai mbolŋge kumna ta ŋgisikam tuku minig mbal nane pasa ta ismba ŋginŋgan pasa ndo ŋgade. Sine Kuatenŋge muskil kile-tidiŋge siŋgit mbal sine ismba ta Kuate tuku saŋgri ŋgeg. ¹⁹Kuyar pasa ande Kuate tuku miŋge teŋenmba sakate.

Nane kila sugo ŋak mbal yeŋge nane tuku kila ŋaigo siglikamŋgit.
Wamdus kuyar mayenu ŋak mbal yeŋge nane tuku wamdus te-siwamŋgit ŋgate.

Aisaia 29.14

²⁰Kuate tuku wamdus kila tanje kilke te tuku nginngan wamdus kila kilimok kile-mayokkate. Ta tuku kila jak mbal aninge? Ko kuyar pasa biteknganu mbal aninge? Ko nangine wamdus kilambi afu tuku pasa kile-ibenjkade mbal aninge? Nane tuku kila alo kugatok. ²¹Kuate nu tanjo nane nangine kilambi nu kila palmbim tuku ndin ta tukulna. Sine pasa kukliweg le afu nginngan pasa ngade ta pasa tanje ndo nane Kuate kila palmbim kumuŋ. Nu pasa tambi son ngade mbal muskil kile-tidinge ningit. Kuate tuku wamdus kuyar not. ²²Zu mbal nane wam kitek sangrinu kanjerkumba ndo son ngam idusde. Grik mbal nane pasa kila wamdus mayenu jak isam idusde. ²³Sineŋge Kristus nu ail kazrai mbolŋge kumna pasa ta kukliweg. Zu mbal nane pasa ta ismba gubra tumba pitaide. Grik mbal nane ismba nginngan pasa ndo ngade. ²⁴Sine Kuateŋge wikate mbal Zu ko kasomok mbal sine Kristus tuku pasa ta ismba son ngeg. Kuate tuku sanjri nu tuku wamdus kila nu mbolŋge minig le sine kila pileg. ²⁵Kuate nu wam te-mayokte le nginngan wam ngade ta tanjo tuku kila lite. Nu wam te-mayokte le gisleknu ngade ta tanjo tuku sanjri lite. ²⁶Tira kame, tane Kuateŋge wikate mbal tane tanjo ndaŋ ndaŋ. Afu tanjo am mbolŋge kila jak afu sanjri jak afu nyu jak tane ngamukŋge tanjo tanjaŋ gudommaba mine ndakade. ²⁷Kuga. Kuate nu kila jak mbal kiko tuwaig nga kila kugatok mbal kilam tuku madiningina. Sanjri jak mbal kiko tuwaig nga nu sanjri kugatok mbal madiningina. ²⁸Kuate nu nyu jak mbal ake agaŋ tanjaŋ mayok kuwaig nga mbal nyu kugatok tanjo nane kanjerka talaningig ta kilam tuku madiningina. ²⁹Ta tuku ande Kuate am mbolŋge nuŋe nyu payamkam kumuŋ kuga. ³⁰Kile sine Kristus Yesus ndoŋ ulendika abo kitek jak mineg ta Kuateŋge singit. Nuŋge Kristus pilna le sine nu mbolŋge wamdus kila teg. Nu sine tuku muskil kile-tidinge singit le sine Kuate am mbolŋge tinreknu mayok ka nu tuku mbal purfeŋnu mineg. ³¹Ta tuku kuyar pasa ande teŋenmba sakate.

Tanjo ima nu payamkam idusmba kande nu Sunjo wam ke likate ta idusniŋmba payamkuwa ngate. *Yeremia 9.24*

Paulus nu Kuate tuku sanjrimbi pasa kuklina

2 ¹Tira kame, ye buk tane tugum promba Kuate tuku pasa tugusek satinŋen ta wamdus kila jak ko pasa kila sunjo jakmbi sa ndatinŋen. ²Ye Yesus Kristus nane nu ail kazrai mbolŋge balenaig ta ndo idusmba satinŋen. ³Ye pro tane ngamukŋge sanjri kugatok kuru-kuruka piririmba minen. ⁴Ye pasa kukliwen ta tane tuku wamdus didikam tuku ye pasa kila sunjo jakmbi kukli ndawen. Ye pasa sando ken le Tukul Guwa nu pasa ta sanjri pilena le tane son nginaig. ⁵Wam ta mbolŋge tanjine ngamunjal son tanjo tuku wamdus kila mbolŋge mine ndakate. Kuate tuku sanjri mbolŋge minit.

Kuate tuku wamdus kuyar

⁶Kuate tuku mbal nane kila sugo ḡak nane ḡgamukḡḡe sine wamdus kila sugo niḡḡeg. Wamdus kila ta kilke te mbolok kuga. Kilke te tuku sugo sugo kila kilig taḡaḡ sine kile ndakeḡ. Mbal ta ḡḡisikamḡḡaig. ⁷Sine Kuate tuku wamdus kila kuirok minna ta te-mayoḡeḡ le nuḡe mbal ndo ismba kila pilig. Kuate nu kilke te-mayok ndana sulumba sine nu ndoḡ kilḡa ḡak minbe ḡḡa nu taḡamba wamdus tina ta kuirok minna. ⁸Kuate tuku wamdus ta kilke mbolok sugo sugo nane ḡilai minnaig. Nane kila minnaig kande Sunḡo kilḡa saḡḡri ḡak nu tumba ail kazrai mbolḡḡe bale ndanaig kande. ⁹Kuate tuku kuyar pasa ande teḡenmba sakate.

Kuate nu wam magenu nu tuku kume purde mbal niḡgam tuku madiniḡḡina. Wam ta sugokanu o mbolḡḡe. Taḡḡo nane ammbi kaḡḡer ndakade. Kilbambi ise ndakade. Wamdusmbi kamus ndaniḡḡig ḡḡate.

Aisaia 64.4

¹⁰Wam magenu kuirok minig ta Kuate nu nuḡe Guwambi tumsingit. Nuḡe Guwa nu Kuate tuku wamdus ḡakmba kila minmba sine kila sasingit. ¹¹Taḡḡo nu ande tuku wamdus kila mine ndakate. Nu nuḡe miroḡ ndo nuḡe wamdus kila minit. Taḡamba ndo ande nu Kuate tuku wamdus kila mine ndakate. Nuḡe Guwa taḡḡe ndo kila minit. ¹²Kuate tuku wamdus ta taḡḡo tuku wamdus taḡaḡ kuga. Kuate nu wam sugo piya kugatok siḡḡina ta nu nuḡe Guwa siḡḡit taḡḡe tumsingit. ¹³Ta tuku nu wam sugo piya kugatok siḡḡina ta taḡḡo tuku wamdus kila tamba sine kukli ndaweg. Tukul Guwaḡḡe tumsingit le kukliweg. Kukliweg le Tukul Guwa ḡak mbal pasa ta ismba katesede. ¹⁴Tukul Guwa kugatok minig mbal nane Kuate tuku Guwa tuku wam kame talaka ḡḡinḡḡan wam ndo ḡḡa nane katesewam kumuḡ kuga. Tukul Guwa ḡak mbal ndo nuḡe wam kame pileḡḡa alonu kamusmba katesede. ¹⁵Nane wam ḡakmba pileḡḡa pitik katesede. Tukul Guwa kugatok mbal nane Tukul Guwa ḡak mbal kumumbi pileḡḡam kumuḡ kuga. ¹⁶Kuyar pasa ande teḡenmba sakate.

Ima nu Sunḡo tuku wamdus kila minit?

Ima nu Sunḡo wam paguwam kumuḡ ḡḡate.

Aisaia 40.13

Pasa ta son. Sine Kristus tuku ndo kila mineḡ.

Kuate tuku gageu pur yimyam ndakap

3 ¹Tira kame, ye tane ndoḡ minmba Tukul Guwa ḡak minig mbal taḡaḡ pasa kila sugo ḡak sa ndatiḡḡen. Tane Kristus tinaig ta tane kiḡo dabronu ndo minmba kilke te tuku maḡau dubide mbal taḡaḡ minnaig. ²Ye nyamaḡaḡ kareḡnu tiḡḡe ndaken. Amo ndo tiḡḡen. Ait ta tane pasa kila sugo ḡak isam kumuḡ kuga. Kile mata tane taḡamba ndo minig. ³Tane tuku mine ta kilke mbolok mbal taḡaḡ minig. Tane afu tuku mine am kikoḡ tiḡḡa kualeyauka muḡḡu tetka minig sulumba tane

tuku mine ta kilke mbolok mbal taŋaŋ ndo minig tae. Tane taŋgo kitek mayok ndakinig. ⁴Ata. Tane afu sakade ye Paulus tuku taŋgo ŋgade. Afu ye Apolos tuku ŋgade. Tane taŋakade ta tane Tukul Guwa kugatok mbal taŋaŋ minig. ⁵Sile Apolos ndoŋ taŋgo ndaŋ ndaŋ. Sile Kuate tuku piro taŋgo ndo. Nuŋge piro walmba sikina le sile piro kikeŋ le tane pasa mayenu son ŋginaig. ⁶Ye piro ta nyamagaŋ tumunu ŋguken le Apolos nu agaŋ tumunu ta kule tuna le Kuatenge ndo nyamagaŋ alonu te-mayokna. ⁷Ta tuku agaŋ ŋgukate taŋgo agaŋ tumunu kule tuwit taŋgo nale ar ta nyu kugatok. Kuatenge nyamagaŋ alonu te-mayokte nuŋge ndo nyu ŋak. ⁸Agan ŋgukate taŋgo agaŋ tumunu kule tuwit taŋgo nale kumu kumu piro taŋgo ndo. Iŋgumneŋga piro miro taŋgo nu nale yimyam piya kumumbi nikamŋgat. ⁹Sile Apolos ndoŋ Kuate tuku piro taŋgo ndo. Sile piro tuma kek. Tane Kuate tuku nyam piro taŋaŋ minig.

Sine Kuate tuku tukul wande mineg

¹⁰Tane Kuate tuku wande taŋaŋ minig. Kuate nu ake sinaŋ ye make pilmba piro sina le ye tane tugumŋge taŋgo wai kuyar ŋak taŋaŋ wande ta tuku makek te-tiwen. Taŋgo afu nane makek ta mbolŋge wande alonu pilmba minig ta nane rironkuwaig. Makek ta mbolŋge wande alonu fare fare pile ndakuwaig. ¹¹Kuate tuku wande palmbim tuku makek buk siriwen ta Yesus Kristus. Afu nane makek kise sigrikam kumuŋ kuga. ¹²Makek ta mbolŋge piro mbal ail ndaŋ ndaŋ kilmba wande alonu palmbimŋgaig. Nane kuil anziŋ nzalail kilmba ko yakmbit kurbag tikbair kilmba pilwaig ta ŋgumneŋga nane tuku piro kilimok mayok kaŋgaig. ¹³Ait sungo mbolŋge paŋge piro mbal tuku piro yimyam tagoninguwa le nane piro mayede ko ŋayode ta kilimok mayok kaŋgaig. ¹⁴Tango nu makek ta mbolŋge wande pile mayete ta paŋge uge ndakuwa le nuŋe piro lafunu tamŋgat. ¹⁵Ande nu pile maye ndate ta paŋge wande alonu ugwa le nu nuŋe piro lafunu te nda. Nu lafunu te ndakuwa sulumba nuŋe ŋgarosu ŋgisike nda. Nu pa tetka mayok kinit taŋaŋ nu ŋgisike diramŋgat. ¹⁶Sine Kuate tuku tukul wande mineg. Nuŋe Guwa sine sinamŋge minit ta tane kila. ¹⁷Wande ta Kuate nuŋe minam tuku madite. Tane tuku ande nu wande ta ŋayo siliwa ta Kuate nu taŋgo ta ŋayo siliwamŋgat. Kuate tuku tukul wande ta sine.

Kilke mbolok kila ta tugusek kuga

¹⁸Tane rironkap. Tane tuku ande ye kilke te mbolok kila ŋakmba ŋak minet ŋgate ta nu nuŋe wamdus mbarte. Nu kila ta ŋakmba ŋgumneniŋmba ŋginŋgan taŋgo mayok kuwa sulumba nu kila tugusek tuwa. ¹⁹Kilke mbol mbal tuku kila Kuate am mbolŋge ŋginŋgan wam ndo mayok kinit. Kuyar pasa ande teŋenmba sakate.

Kila ŋak mbal naŋgine kila tuku yabri paknu tamba Kuate nu nane kilmba kile-ibenkate ŋgate.

Yob 5.13

²⁰Kuyar pasa ande mata sakate.

Sunġo nu kilke te tuku kila ħak mbal kanġerka wamdus ta alo
kugatok ħgate.

Mune 94.11

²¹⁻²²Ndaġam saka tane gabat afu tuku nyu kile-duġġa payamkade. Ye Paulus Apolos Petrus sine ħakmba tane turkam tuku ndo mineġ. Wam ħakmba minig ta tane tuku minig. Kilke te tane tuku minit. Abo minam tuku maġau kume maġau wam kile minig afu ħġumneġġa prowamġġaig ta ħakmba tane tuku ħġa mayok kinig. ²³Ata. Tane ħakmba Kristus tuku minig le nu Kuate tuku minit.

Sunġonġe ndo nuġe piro taġġo pileniġit

4 ¹Tane teġenmba sine tuku idusap. Sine Kristus tuku piro mbal minmba Kuate tuku pasa tugusek kuirok minig ta kile-mayokkam tuku kulat mbal mineġ. ²Sine piro kulat mbal sine kurauka piro ke mayebe ħġa saket. ³Taneġġe ko taġġo afuġġe ye tuku piro pilede ta ye taġġaig ħġa ta tuku idus ndawet. Ye piro ket te yiġe miroġ mata pile ndawet. ⁴Yiġe mbar afu katese ndamba ye piro mayewet ħġa iduset ta ye wam ta mbolġġe piro taġġo kumumbi mayok nda kinet. Sunġonġe ndo ye tuku piro kumumbi pilete. ⁵Ta tuku tane pitik ndo afu tuku wam pile ndaniġap. Sunġo tuku ait ndo tairġġap. Nu luka pro sine tuku maġau kuirok minig ta ħakmba kilġaniġġuwa sulumba taġġo wam kam idusde ta kilimok kile-mayokkamġġat. Nu taġġawa le Kuate nu taġġo yimyam kumumbi nyu kile-duġġamġġat. ⁶Tira kame, kuyar pasa tumsiġġit taġġamba tane taġġo ande payamka ande tuku nyu te-ibeġ ndawap. Ye tane tuku gabat ħakmba tuku satiġġit ta tane wam ta kila palpe ħġa sile Apolos sikile ħġaro mbolġġe pilmba satiġġet. ⁷Imaġġe tane magenu ħġate le tane nane afu liniġġanu ħġa idusde. Tane wam ħakmba kilig ta Kuateġġe tiġġit. Nuġġe tiġġit ta ndaġam saka tane taġġine miroġ kilanu sukmba payamkade. ⁸Tane wam ande den ndakate ħġa idusde. Tane sine lisiġmba nyu sugo ħak minig ħġade. Yoi. Sine tane taġġamba mayok kape ħġa wamdus sunġo ħak mineġ. Taġġamba ndeta sine tane ndoġ ulendika nyu sugo ħak minbe. ⁹Kuate nu sine aposel kilmba taġġo ħakmba ħġumneġġe nyu kugatok patikina ħġa ye iduset. Ta tuku taġġo ħaigonu bale faram tuku patikade taġġaġ eġel kame taġġo ħakmba pro sine kile-ġġamukka kanġer tidiġġa talasiġġig. ¹⁰Sine aposel kame Kristus tuku mbal mineġ tukunu taġġo am mbolġġe ħġiġġan taġġo saġġri kugatok taġġaġ mineġ ta tane Korin mbal tane teġenmba sakade. Sine Kristus tuku mbal mineġ sulumba sine kila ħak mbal mayok kumba sine saġġri ħak ħġa sakade. Tane Kristus tuku mbal minmba taġġo am mbolġġe nyu sunġo tade ta sine nyu sunġo nda teg. ¹¹Sine aposel kame o buk kile mata gubak ndo minmba kule parasiġmba tawi urfunu tiġġeg. Afuġġe sine ħaigo siglikade le sine tumbraġ kugatok taġġaġ kine promba

likeg. ¹² Singine waimbi piro karenka mundumbi nyamagan piyaweg. Afu tumail pansingig ta lafu ndamba nane sinanu Kuate yabanjeg. Afu piti singig ta sine ngan patika ake mineg. ¹³ Afu kasursingig ta sine pasa bafumbi saningeg. Tanjo pino nakmba sine aganj njaigonu tiglu tananj nga pitaikade. ¹⁴ Ye pasa sangrinu kuyarit te tane kikotinguwa nga kuyar ndawit. Tane ye tuku kinjo kame tukunu tane kile-tidingam tuku pasa te kuyaret. ¹⁵ Tane Kristus tuku mbal piro tanjo gudommba tane ndin tumtingam tuku minig ta tane mam gudommba kuga. Ye pasa mayenu tumtingen le tane Kristus Yesus tuku mbal mayok kinaig le ye tane tuku mam tananj minet. ¹⁶ Tane ye tuku manau te-purap nga sarsartinget. ¹⁷ Ta tuku ye Timoteus kukuli le tane tugum kanjat. Nu Sunjo mbolnje ye tuku kinjo mayenu minit. Ye Kristus Yesus ndonj ulendika minet manau te nunge tane manj satinguwa le isap. Ye Kristus tuku kuasmbi tumbran nakmba mbolnje minig ta tanjamba tumninget. ¹⁸ Tane afu tanjine ngarosu payamka sakade. A ... Paulus nu kuru-kuruka sine tugum prowe nda ngade ta ¹⁹ Sunjo nu nunje nzali dubiwa le ye mine-minemba tane tugum prowamngit. Ye pro payamkade mbal tuku manau ta kanjeramngit. Nane tuku pasa ta alo nak e ko alo kugatok? ²⁰ Ande nu Kuate tuku gageu minit ta nu pasa ndo sa ndakate. Nu nunje manjambi Kuate tuku sanjri kile-mayokkate. ²¹ Tane ndanjmba idusde? Tanjine mbar manau sigair-sigairinjmba kile-tidingi e ko kukotinjmba pasa bafumbi satingi e nga idusde.

Wam njaigonu kade mbal pitaikap

5 ¹ Tane tuku ande nu mam nunje tuku pino kuayarmba nu ndonj minit nga sakade le ye iset. i ... Kuate gilai mbal mata tanjamba mbar ndade. ² Yoi. Tane payamka sine wam ande den ndakate ngade. Tane loka kiko nak malmbika minam kumu. Tanjo tanjamba tane ngamuknje kate ta nu tumba pitaiwap. ³⁻⁴ Yije ngarosu tane ndonj mine ndakate ta yije wamdus ta tane ndonj minit. Ye tane ndonj minanu tananj ye tenemba satingamngit. Tane manjur palpe le ye tuku wamdus Sunjo Yesus tuku sanjri nale tane ndonj manjurkamngaik. ⁵ Tane Sunjo Yesus tuku nyu mbolnje tanjo ta Satan tuku wai mbolnje palpe le nu tuku ngarosu njayo siliwa. Tanjawa le nu wam ta mbolnje ngamungal biye mbilwa le Sunjo Yesus nu prowa le tanjo ta tuku guwa ngisi ndakuwa. ⁶ Tane payamkade ta wam maye ndade. Yis fudinndo plaua sinamnje pileg le yis ta plaua nakmba ulmba silite ta tane kila. ⁷ Ta tuku tane bret yis kugatok tananj purfenno ndo minap. Ata. Singine Pasowa tuku Sipsip Fat Kristus nane buk nu tumba balenaig. Ta tuku tanjine manau ambokok yis tananj ta kile-panka manau kitek nak minap. ⁸ Zu mbal nane Pasowa tuku kusem kanjerde manau ta sine bret yis nak tananj manau njaigonu ambokok pitaikube sulumba bret yis kugatok tananj manau tugusek

kitek ŋak minbe. ⁹Ye buk tane tuku waŋe ande kuyarmba tane unekade mbal ndoŋ ulendi ndakap ŋga kuyaren ta ¹⁰ye Kuate dubi ndade mbal tuku sa ndatiŋgen. Tane nane fare fare pino taŋgo ndoŋ uneka agaŋ ndende kilam tuku piririmba yabri mbara mbariŋde mbal ta ŋakmba kusreka aniŋge minamŋgaig? Minam tuku ma ande mine ndakate. ¹¹Ye pasa kuyaren ta tugunu teŋemba. Ande nu ye Kristus tuku taŋgo ŋgate sulumba fare fare pino ndoŋ unekate e ko agaŋ ndende kilam tuku piririte e ko yabri mbara mbariŋte e ko afu tumail panniŋgit e ko kule kamenu nyumba ŋgingankate e ko agaŋ ndende kuayarte e ko mbar afu taŋamba kate ta tane nu ndoŋ ulendika isukuse ndakap. ¹²⁻¹³Kuate dubi ndade mbal pileniŋgam tuku piro ta sine tuku kuga. Kuatenge ndo nane tuku maŋau pileniŋgamŋgat. Sine tuku piro ta siŋgine mbal ndo pileniŋgam tuku. Tane taŋawap sulumba taŋgo une ŋak ta pitaiwap.

Kristen naŋgine naŋgine pasa mbol ti ndaŋguwaig

6 ¹Ndaŋam saka tane taŋgine taŋgine ande pasa mbolŋge pilmba Kuate tuku mbal tugumŋge te-ti ndamba Kuate dubi ndade mbal tugumŋge te-tiwam kinig. ²Sine Kuate tuku mbal ŋgumneŋga kilke te tuku mbal ŋakmba pileniŋgam tuku mineg wam ta tane kila. Sine taŋamba wam sugo pileniŋgam tuku mbal mineg ta ndaŋam tane wam foŋfoŋ kile-tidiŋgam kumuŋ kuga ŋgade. ³Sine eŋel kame mata pileniŋgamŋgig. Ta tuku sine kilke te tuku wam siŋka kile-tidiŋgam kumuŋ. ⁴Tane wam afu kile tidiŋgam tuku ŋak minig ta ndaŋam Kuate tuku mbal laipniŋmba ake mbal tugum kinig. Tane wam ŋayode. ⁵⁻⁶Ye pasa satiŋget te ismba kikotiŋguwa. Tane tuku ande nu ande tumba pasa mbolŋge pilit sulumba Kristus tuku son nda ŋgade mbal tugum kumba te-tite. Yoi. Tane tuku ndindo ande wamdus kila ŋak pasa te-tiwam tuku mine ndakate le tane taŋade e. ⁷Tane taŋgine taŋgine ande tumba pasa mbolŋge pilig ta tane wam maye ndade. Afu tane ŋaigo siglika ko tane tuku agaŋ ndende kuayarwaig ndeta tane pasa kugatok minap ta maye ta ⁸tane taŋamba mine ndakade. Kuga. Taŋgine miroŋ taŋgine tira ŋaigo siglika nane tuku agaŋ ndende kuayarde. ⁹Maŋau ŋaigonu kade mbal Kuate tuku gageu mayok ka nu kulatkate ma mbol kine nda ta tane kila. Ta tuku tane rironkap. Taŋgine wamdusŋge yabritiŋgikat. Fare fare pino taŋgo ndoŋ unekade mbal nane ma ta mbol kine nda. Yabri mbara mbariŋde taŋgo pino muŋgu kuayarde taŋgo taŋgo ndo unekade mbal ta ŋakmba kine nda. ¹⁰Agan kuayarde, agaŋ kilam tuku piriride, kule kamenu nyumba ŋgingankade, tumail panniŋgig, afu katniŋmba nane tuku agaŋ ndende kilig ta nane ŋakmba siŋka Kuate tuku ma mbol kine nda. ¹¹Tane afu buk taŋamba ke lika minnaig ta Kuate nu tane tuku une saukina. Kile tane Suŋgo Yesus Kristus siŋgine Mbara tuku Guwa nale tuku saŋgri mbolŋge Kuate tuku mbal mayok ka nu am mbolŋge tiŋreknu minig.

Ngarosu kulatkam tuku pasa

¹²Tane afu sakade. Sine Kristus tuku mbal sine tukul kugatok mineg ngade ta son ta tukul kugatok wam afu keg ta sine tur ndasiṅgig. Ye mata tukul kugatok minet ta wam afu taṅge ye tuku ngamuṅgal didikikat nga ye wam ta ke ndaket. ¹³Tane afu sakade. Agaṅ ṅakmba nyam tuku minig. Fuṅgul nu nyamagaṅ ta nyam tuku minit ngade ta son ta Kuate nu agaṅ ar ta kile-ṅgisikamṅgat. Tane kuraukap. Sine tuku ngarosu te fare fare taṅgo pino ndoṅ unekam tuku mine ndakate. Nu Suṅgo tuku minit. Suṅgo nu ngarosu te turam tuku minit. ¹⁴Kuate nu nuṅe saṅgrimbi Suṅgo kumna le nu tuku ngarosu te-tina taṅamba ndo nu sine tuku ngarosu mata kile-tidiṅgamṅgat. ¹⁵Singine ngarosu te Kristus tuku ngarosu inum inumnu mine likade ta tane kila. i ... Sine Kristus tuku ngarosu inum inumnu kilmba fare fare pino ndoṅ tumawam kumuṅ kuga. ¹⁶Taṅgo nu fare fare pino ndoṅ kinyik ta nale ngarosu ndindo taṅaṅ mayok kinik. Kuyar pasa teṅenmba sakate.

Nale ngarosu ndindo mayok kinik ṅgate.

Mulum Pasa 2.24

¹⁷Ande nu Suṅgo ndoṅ ulendikate ta nu Suṅgo ndoṅ ngamuṅgal ndindo mayok kinik. ¹⁸Fare fare pino taṅgo ndoṅ unekam tuku maṅau siṅka kurau mayewap. Wam ṅaigonu afu keg ta ngarosu ṅayo sili ndade. Fare fare pino ndoṅ unekeg ta ngarosu ṅayo silite. ¹⁹Kuate nu Tukul Guwa tiṅgina ta kile nu tane sinamṅge minit. Tane tuku ngarosu ta nu tuku tukul wande minig. Tane taṅgine miroṅ tuku mine ndakate ta tane kila. ²⁰Tane nu tuku taṅgo minam tuku Kuate nu piya suṅgo kusrena. Ta tuku taṅgine ngarosumbi nu tuku nyu te-duṅgam tuku maṅau mayenu kam tuku palpe le minwa.

Taṅgo pino muṅgu kilig tuku pasa

7 ¹Tane kusna waṅe ye tuku kuyarnaig ta kile lafuwamṅgit. Taṅgo nu pino nda tumba ake minit ta nu wam mayete ṅget ta ²tane fare unekubekaig nga ye teṅenmba iduset. Tane taṅgo ṅakmba pino ṅak ṅak minap le pino mata taṅgo ṅak ṅak minap. ³Taṅgo nu muṅgu kilanu maṅau kurauka dubimba nu nuṅe piyo nuṅe ṅgaro ṅgail ndawa. Pino mata taṅaṅ nu taṅgo nuṅe ṅgaro ṅgail ndawa. ⁴Pino nu nuṅe miroṅ ngarosu kulat ndakate. Taṅgo nuṅeṅge kulatkate. Taṅgo mata nuṅe ngarosu kulat ndakate. Piyo nuṅeṅge kulatkate. ⁵Nalekam ṅgaro muṅgu ṅgail ṅgail ndakap. Kuate yabaṅam nga tale arṅeṅ pasa katmba pinka ait fagnu ndo takile ngarosu kuraukap ta ndo kumuṅ. Ait ta kugawa le tale maṅ tumawap. Kuga ta takile nzali towe fuguwap le Satanṅge tale tagotikikat. ⁶Pasa te tukul taṅaṅ sa ndatiṅget. Ande nu pino tam idusmba kande tuwa. Ande nu ake minam idusmba kande ake minwa. ⁷Tane ṅakmba ye minet teṅenmba minap nga ye iduset ta Kuate nu sine

ndui ndui sangri yimyam singit. ⁸Afu kosnu ko kuembol minig ta tane ye suk pino kugatok minig ta tane mayede. ⁹Tangine nzali towam kumuŋ kuga kande muŋgu kilap. Tane muŋgu kile ndaka ngarosu tuku nzali kikoŋ tiŋga minwa ta ŋayo. ¹⁰⁻¹¹Muŋgu kilnaig mbal ye tane teŋenmba satinŋamŋgit. Pino nu taŋgo nuŋe kusre ndawa. Nu taŋgo nuŋe kusremba ndeta nu ake minwa ko nu maŋ taŋgo nuŋe ndoŋ tumawa. Not ndo. Taŋgo mata piyo nuŋe pitai ndawa. Pasa te ye tuku pasa ndo kuga. Suŋgo tuku pasa. ¹²Kile ye tane afu satinŋamŋgit. Suŋgo nu pasa te sa ndayate. Yiŋe wamduŋmbi satinŋamŋgit. Pino ande Kristus tuku son nda ŋga nu taŋgo nuŋe kusrewam idus ndawa ndeta taŋgo ta nu pino ta pitai ndawa. ¹³Ko taŋgo ande Kristus tuku son nda ŋga nu piyo nuŋe pitaiwam idus ndawa ndeta pino ta mata nu kusre ndawa. ¹⁴Ta ndaŋam? Kristus tuku son nda ŋgate taŋgo nu Kristen pino ŋak tukunu nu Kuate tuku mbal sinamŋge minit. Kristus tuku son nda ŋgate pino nu Kristen taŋgo ŋak tukunu nu mata Kuate tuku mbal sinamŋge minit. Naŋgine kutu kame ta ina e ko mam mbolŋge nane Kuate tuku mbal tuku kiŋo kame mayok kinig. Nane kasomŋge minig mbal tuku kiŋo kame suk kuga. ¹⁵Son nda ŋgate taŋgo ko pino muŋgu kilik maŋau puram idusmba ndeta nu purwa. Tane tuku ande mbolŋge taŋamba mayok kinit ta tukul ande nu peuwam tuku mine ndakate. Kuate nu sine ŋgamuŋgal mukuk minam tuku wikate. ¹⁶Kristen pino taŋgo tane taŋgine taŋgo ko pino son nda ŋgade ta ndaŋmba ndin tumniŋmba kile-luka kilamŋgaig?

Singine mine yimyam mbolŋge ndo minbe

¹⁷Kuate nu sine mine kise kise singina. Sine mine ta mbolŋge mingeŋ le nu sine wikina. Kile mine ta kusrewam idus ndawap. Ye Kristus tuku kuasmbi ŋakmba tukul pasa ta saniŋget. ¹⁸Ne ŋgaro pikna le Kuate nu ne wikina ta kile ne nzilal ta saukam idus ndawa. Ne ŋgaro nda pikna le Kuate nu ne wikina ta kile ŋgaro pikam idus ndawa. ¹⁹Ŋgaro pikig e ko ŋgaro nda pikig maŋau ta alo kugatok. Sine Kuate tuku minge dubiweg wam ta ndo alo ŋak. ²⁰Taŋgo yimyam ame mine mbolŋge minnaig le Kuate nu wikina ta mine ta mbolŋge ndo minap. ²¹Ne ande tuku piro agaŋ taŋaŋ minmba nu tugumuŋge piya kugatok pirokina le Kuate nu ne wikina ta ne rawe taŋgo taŋaŋ minam tuku piti ndanuwa. Naŋe kulat taŋgo ne kusrenam tuku ndin ande mayok kuwa kande ne mayok kaye. Kuga ta taŋaig. ²²Ne Suŋgoŋge wikina tukunu kile ne Suŋgo tuku taŋgo minmba ndalekanu taŋaŋ mine ndakate. Ko ne naŋe miroŋ naŋe nzali kulatka minna le Kuate nu ne wikina ta kile ne Kristus tuku piro agaŋ taŋaŋ minit. ²³Kuate nu ne tam tuku piya suŋgo kusrena. Ta tuku ne taŋgo tuku piro agaŋ mayok nda kaye. Ne Kuate tuku piro agaŋ mina. ²⁴Tira kame, tane yimyam ame mine mbolŋge minnaig le Kuate nu wikina ta mine ta mbolŋge minmba Kuate tugumuŋge minap.

Tango pino munju kile ndakade tuku pasa

²⁵Ye pino kosnu minig mbal tuku tukul ande Kuate tugumnje ise ndaken ta Sunjo nu ye turyate le ye wamdus tet te tugusek. ²⁶Ye tejenmba iduset. Piti ait sunjo te ngamuknje mineg tukunu tanjine minig manjau kusre ndamba ta mbolnje ndo minap. ²⁷Ne pino njak minmba ndeta pino pitaiwam idus ndawa. Ne pino kugatok minmba ndeta pino tam idus ndawa. ²⁸Nane munju kilig mbal piti sunjomba kamusde. Piti ta tane laiptingam tuku tanjamba pasa te satinjet. Ande nu pino tate ta nu mbar ndate. Pino mbanzo nu tanjo tate ta nu mata mbar ndate. ²⁹Tira kame, ye pasa satinjit ta tugunu tejenmba. Ait buk fag kinit. Ta tuku nane pino njak mbal wamdus pino mbolnje ndo mine ndaka pino kugatok tanjan minwaig. ³⁰Nane piti njak minig mbal wamdus piti mbolnje ndo mine ndaka piti kugatok tanjan minwaig. Gare njak minig mbal wamdus gare mbolnje ndo mine ndaka gare kugatok tanjan minwaig. Aganj ndende piyade mbal aganj ndende kugatok tanjan minwaig. ³¹Kilke kangereg te ngisikamngat. Ta tuku tane kilke te tuku wam njakmba tuku sunjomba idus ndaningap. ³²Tane wamdus fulilka piti njak mine ndakap nga iduset. Tanjo nu pino kugatok nu Sunjo tuku wam kame ndo idusnjamba nu gare tambim tuku ndin sotate. ³³Tango pino njak ta nu kilke te tuku wam kame turmba idusnjamba nu piyo nuje gare tambim tuku ndin sotate. ³⁴Ta tuku nu Sunjo tuku idusmba piyo nuje turmba iduste le wam ar tanje nu didikade. Pino kosnu ko pino mbanzo ande nu Sunjo tuku wam ndo idusnjamba nuje wamdus ngarosu njakmba Sunjo tuku palmbim kumu. Pino tanjo njak nu kilke te tuku wam turmba idusnjamba nu tanjo nuje gare tambim tuku ndin sotate. ³⁵Pasa te ye tane turtingam tuku ndo satinjet. Ye munju kilig manjau peu ndaket. Tane manjau kumumbi njak minmba wamdus njakmbambi Sunjo dubiwap nga ndin tumtinget. ³⁶Tango nu nuje kulim kulatkate le nu buk sunjoka pino lete sulumba tanjo kugatok minit le mam nuje nu tanjo tambim idusmba kande tuwa. Ta mbar kuga. ³⁷Ko nu nuje kulim kulatkate le nu tanjo tam idus ndate le mam nuje nu wamdus ta sanjrinu pilmba tanjo ande tuwe ndakuwa ta mata nu mbar ndate. ³⁸Manjau arnej ta maye. Ande nu nuje kulim tanjo tuwit ta maye. Ande nu nuje kulim tanjo tuwe ndakate ta mayenu ndo. ³⁹Pino nu tanjo nuje abo minwa le kusre ndawa. Tanjo kumwa le ndo piyo nuje nu nuje nzali dubimba tanjo kise tam kumu. Sunjo dubite tuku tanjo inum ndo tuwa. ⁴⁰Nu tanjo inum nda tuwa ta nu siyka gare njak minamngat njet. Kuate tuku Guwa nu wamdus sate le ye tanjamba satinjet nga iduset.

Yabri mbara atraukade ndem tuku pasa

8 ¹Afu nanjine yabri mbara atraukade ndem tuku ye kusnayinaig ta tejenmba lafuwamngit. Sine kila njak nga sakade ta son ta

tane sine kila ŋak mineg ŋga taŋgine ŋgaro payamkade. Tane kume pur maŋaumbi ndo taŋgo saŋgri pileniŋgam kumuŋ. ²Ande nu ye kila ŋak minet ŋgate ta nu kila kumumbi te ndakate. Nu denkate. ³Ande nu Kuate tuku kume purte ta Kuate nu taŋgo ta kila minit. ⁴Yabri mbara atraukade ndem nyam tuku sakinaig ta teŋenmba. Nane naŋgine mbara kanunu atraukade ta tugusek kuga. Mbara ndindo ndo minit. ⁵Nane afu mbara kame samba mbolŋge kilke mbolŋge mine likade ŋga sakade ta mbara taŋaŋ gudomma minig ta nane katesek mbara kuga. ⁶Siŋgine Mam Kuate nu siŋgine Mbara Ndindo. Ande mine ndakate. Agaŋ ndende ŋakmba nu tugu. Sine nu tuku ndo mineg. Yesus Kristus nu siŋgine Suŋgo ndindo. Nu agaŋ ndende ŋakmba kile-mayokkina. Sine nu mbolŋge abo kitek teg. ⁷Kristus tuku mbal afu wam ta kila pile maye ndade. Nane buk yabri mbara ta dubikinaig tukunu kile yabri mbara atraukade ndem ta nyumba wamdus gisleknu ŋak minmba nyade sulumba mbareg ŋga kutur tade. ⁸Sine agaŋ pileŋga nyeg ta mbolŋge Kuate tugum kine ndakeg. Sine agaŋ afu nda nyeg ta mbolŋge den ndakate. Ko agaŋ afu nyeg ta mbolŋge kumumbi mayok nda kineg. ⁹Sine tukul kugatok ndem ŋakmba nyam kumuŋ ta sine rironŋkuba. Tira wamdus gisleknu ta bariŋgikat. ¹⁰Ne taŋgo kila ŋak mbara atraukam tuku wandekŋge ndem nyumba mina le naŋe tira wamdus gisleknu ne kaŋgernumba saŋgri tiŋga nu mata mbara atraukanu ndem nyumba bariŋgikat. ¹¹Ne naŋe kila mayenu tamba tira naŋe ŋayo silite. Ne kurauka. Kristus nu tira ta tuku mata kumna. ¹²Naŋe tira kame wamdus gisleknu minig le ne nane bariŋgam tuku ndin wakeite ta ne Kristus mata ŋayo silite. ¹³Yiŋe tira ande ndem mbolŋge wamdus bariŋguwa ta ye ndem nduiye mbulmba nye nda.

Paulus nu piro tuku piya mbulna

9 ¹Ye afu kumnemŋge mine ndaka Kuate ndo kumnemŋge minet. Ye yiŋe ammbi Suŋgo Yesus kaŋgeren sulumba nu tuku aposel minet. Ye Suŋgo tuku piro ket le tane ye tuku piro alonu minig. ²Nane afu ye aposel kuga ŋgade ta tane am mbolŋge ye siŋka aposel minet. Ye aposel minet ta alonu tane mbolŋge kilimok mayok kinit. ³Nane afu ye tuku nyu te-ibeŋde ta ye teŋenmba nane saniŋgamŋgit. ⁴Ye piro ka afu tugumŋge nyamagaŋ kilam kumuŋ. ⁵Aposel kame afu Suŋgo tuku maib kat nuŋe Petrus turmba naŋgine pino ŋak pasa mayenu tuku likade ta ye mata pino ŋak ndeta tumba likam kumuŋ. ⁶Aposel ŋakmba taŋgo tugumŋge nyamagaŋ kilmba nyade. Sile Barnabas ndoŋ sikile waimbi piroka nyamagaŋ piyawamŋgik ŋga idusde? ⁷Kame taŋgo ndaŋ nuŋe mironŋ agaŋ ndende piyate? Kuga. Gafmanŋge piyate. Taŋgo ndaŋ nu nyamagaŋ ŋguka alonu kile ndakate? Kuga. Nu alonu kilit. Makau kulat taŋgo ndaŋ nu gubak pirokate? Kuga. Nu makau amonu nyate. ⁸Maŋau ta taŋgo tuku wamdus ndo kuga. Kuate tuku wamdus mata. ⁹Moses nu Kuate tuku pasa teŋenmba kuyarna.

Tane makau wit alonu tomba sikam tuku piro niŋmba alonu afu nye ndakuwaig ŋga miŋge tukul ndaniŋgap ŋga sakina. *Lo 25.4*
 Kuate nu makau tuku ndo idusmba tukul ta sa ndakina. ¹⁰Nu sine nu tuku piro biyeg mbal ta idussiŋmba sakina. Sine piro tugu pileg ko piro kulatkeg taŋamba piro ta tuku alonu kilbe ŋga nu pasa tambi tumsingit. ¹¹Sile Kuate tuku wam magenu tane ŋgamukŋge ŋgukikeŋ. Ta tuku kile taŋgine agaŋ ndende fudiŋmba sikap ŋga wikam kumuŋ. ¹²Piro mbal afu tane tugumuŋge agaŋ ndende wikade ta sile nane liniŋgek. Sile siŋka wikam kumuŋ ta sile wi ndakek. Sile nane afu Kristus tuku pasa isam tuku ndin purpekik ŋga piti ŋakmba kile-ibenka pirokek. ¹³Israel mbal tuku kusem wande sinamŋge pirokade mbal nane wandek tanje nyamagaŋ kilig. Tango pino tuku atrau piro biyig mbal nane mata ndem ta tuku afu kilmba nyade ta tane kila. ¹⁴Taŋamba ndo sine pasa mayenu kukliweg mbal nane pasa isig mbal tugumuŋge ŋgarosu turam tuku agaŋ ndende kilap ŋga Suŋgo nu sasina. ¹⁵Ye tane tugumuŋge agaŋ ndende wikam kumuŋ ta ye wi ndaken. Ye kile mata agaŋ ndende sap ŋga pasa te kuyar ndawet. Kuga. Ye piroket sulumba piya kugatok gare ŋak payamket. Ye suwaig ta yiŋe payamket maŋau te purikat. Ye gubaŋge baleyuwa ta maye. ¹⁶Ye pasa mayenu kukliwam tuku Kuate nu nyu sina. Piro ta mbolŋge ye payamkam kumuŋ kuga. Kukli ndawet kande ye pa tam tuku minet kande. ¹⁷Ye yiŋe wamdusmbi piroket kande piya tam tuku saket kande. Kuatenje piro te sina le nu tuku wamdus dubimba piroket tukunu ye kulat taŋgo ndo. ¹⁸Ta tuku ye pasa mayenu kukliwet te lafunu te ndaket. Ye lafunu tet ta teŋenmba. Ye pasa mayenu kukliwet ta piya kugatok isig. Ye agaŋ ndende wikam kumuŋ ta ye wi ndaket. Maŋau ta mbolŋge ye maro ŋak minet.

Paulus nu taŋgo kilam tuku wamdus ndindo ŋak

¹⁹Ye afu kumnemŋge mine ndaket ta ye nane gudommba tuku wamdus kili le Kristus tuku son ŋguwaig ŋga ye yiŋe wamdusmbi nane ŋakmba kumnemŋge minet. ²⁰Ye Zu mbal tugumuŋge piroken ta nane tuku wamdus kili le Kristus tuku son ŋguwaig ŋga ye nane taŋaŋ minen. Ye tukul pasa kumnemŋge mine ndaket ta ye tukul ta dubide mbal tugumuŋge piroken ta nane tuku wamdus kilam tuku ye tukul ŋakmba dubiken. ²¹Ye kasomok mbal tugumuŋge piroken ta nane tuku wamdus kili le afu Kristus tuku son ŋguwaig ŋga ye nane taŋaŋ Moses tuku tukul kugatok mayok kan. Ye taŋamba ken ta ye Kuate tuku tukul kusre ndaken. Kristus tukul pasa siŋgina ta ye mara mara dubika minet. ²²Ye afu tugumuŋge wam afu ki le piti tubekaig ŋga nane kilam tuku nane taŋaŋ wam ŋakmba kurauken. Ye taŋgo afu tuku wamdus kili le Kuate nu nane tuku muskil kile-tidiŋge niŋguwa ŋga ye nane yimyam ŋakmba tuku maŋau dubiken. ²³Ye wam ŋakmba ke liket ta Kristus tuku pasa

mayenu sunḡokam tuku ke liket. Ta mbolḡge pasa mayenu tuku alonu ye mata liye nda.

Sine wamdus saḡgrinu ḡak ndin mayenu dubibe

²⁴Nane afu pinderka muḡgu lilikade ta ndindo nu ambongate le nane nu tuku nyu te-dungade ta tane kila. Tane mata nane taḡaḡ Kuateḡge tane tuku nyu kile-dunguwa ḡga tane saḡgri tiḡga ndin mayenu dubiwap. ²⁵Pinderkade mbal pinder mbolḡge saḡgri tiḡga pinderkam tuku nane ambonga naḡgine ḡgarosu tumtummba ḡgarosu tuku nzali yimyam kile-ibeḡkade. Nane pinder mbolḡge kilke te tuku nyu sunḡo kugawam tuku ta tam taḡade le sine nyu minmba minam tuku tam taḡaweg. ²⁶⁻²⁷Ye afu tugumḡge pasa kuklimba dubi mayewam tuku tumninget ta nane kumumbi ndin ta mbolḡge pinderka nyu sunḡo tuwaig le yiḡe mironḡ kumumbi pinderka nyu sunḡo te ndatikit ḡga ye teḡenmba ket. Yiḡe ḡgarosu tuku nzaliḡge ye didikikat ḡga ye mara mara ḡgarosu mape ndamba te-ibeḡam tuku wamdus saḡgrinu pilet. Ye Yesus tugumḡge nyu sunḡo tam tuku wamdus ndindo ndo pilmba pinderket.

Israel mbal tuku maḡau katesemba rironḡkam tuku pasa

10 ¹Tira kame, sine Israel mbal tuku mbuḡ kame ma baknu mbolḡge maḡau kinaig ta tane idusap. Nane Moses ndoḡ gau ande nane ḡakmba kainingina le ḡak lika ḡakmba yu sinam sinam ka tabek kinaig. ²Nane Moses dubiwaig ḡga gau yu ta mbolḡge kule pisne taḡaḡ tumba Moses ndoḡ ulendikinaig. ³Nane ḡakmba Kuateḡge nyamagaḡ kule ndui ta niḡgina le nyinaig. ⁴Ndame sinamḡge kule bulbulmba prona le nane nyinaig. Ndame ta Kristus tuku kanumnu taḡaḡ nane ndoḡ likina. ⁵Nane taḡamba Kuate tuku wam kaḡgerkinaig ta Kuate nu nane gudommba tuku ndagariniḡgina le nane ma baknu mbolḡge kume likinaig. ⁶Mbuḡ kame tuku wam ta sine rironḡkam tuku tumsingig. Sine nane taḡaḡ wam ḡaigonu kam tuku ḡgamuḡgal kunde kunde ndasiḡguwa. ⁷Sine nane tuku afu taḡaḡ yabri mbara tuku nyu te-du ndaḡgube. Kuyar pasa nane tuku teḡenmba sakate. Israel mbal nane minyoka isukusnaig. Isukusmba kule nyumba nane tiḡga kupesmba pino didik farmba une maḡau ke likinaig ḡgate. ⁸Sine nane tuku afu taḡaḡ fare fare pino taḡgo ndoḡ une nda kube. Mbar ta tuku ki ait ndindo mbolḡge Kuateḡge nane tuku 23,000 bale farna. ⁹Sine nane taḡaḡ Sunḡo tuku wamdus mukuknu tago tago ndabe. Nane taḡanaig le kame mbeḡ pro nane bale fariḡge likinaig. ¹⁰Sine nane taḡaḡ gubra tumba wam sak pile ndabe. Wam ta tuku kame eḡeḡge nane bale farna. ¹¹Nane mbarnaig le pa lafunu nane mbol prowe likinaig ta taḡgo kame kaḡgerka rironḡkam tuku. Sine kugawam tuku ait mbolḡge mineḡ mbal sine mata rironḡkam tuku nane tuku wam kube te kuyar pasa mbolḡge minig. ¹²Ande nu sakate ye saḡgri ḡak ye tiḡgam

kumuŋ ŋgate ta nu rironkuwa. Nu bariŋgikat. ¹³Satan nu wam ŋakmba tuku tago-tagosiŋgit ta nu taŋgo ŋakmba taŋamba ndo tagoniŋgit ta tago ait mboliŋge Kuate nu kumumbi sine kulatkate. Nu sine tuku saŋgri kulatka minmba nu sine bike ndaka saŋgri tiŋgam tuku ndin tursiŋgit.

Sine mbara afu Kuate turmba dubikam kumuŋ kuga

¹⁴Tira kame, tane siŋka kurau mayewap. Yabri mbara yimyam mbariŋ ndaniŋgap. ¹⁵Tane wamdus kuyar mayenu ŋak minig tukunu ye tuku pasa te ismba pilewap. ¹⁶Sine grep kule murko ŋak tumba Kuate gare pasa samba nyeg ta sine Kristus ndoŋ ulendika nu tuku ndare nyanu taŋaŋ. Sine bret tumba fetka nyeg ta sine Kristus tuku ŋgarosu nyanu taŋaŋ. ¹⁷Bret ndindo minit le sine tuma nyeg tukunu sine ŋakmba ulendika ŋgarosu ndindo mayok kineg. ¹⁸Tane Israel mbal tuku maŋau kaŋgerap. Nane agaŋmor baleniŋmba Kuate atraukanu ma mboliŋge ndem inumnu tumba nyade ta nane Kuate ndoŋ ulendikade. ¹⁹Ye pasa satiŋgit ta yabri mbara atraukade ndem ta saŋgri ŋak ŋga sa ndaket. Ko yabri mbara nu minit ŋga idus ndawet. ²⁰Kuga. Nane ndem tumba yabri mbara atraukade ta bukla ŋaigonu atraukade. Nane Kuate atrau ndakade. Tane bukla ŋaigonu ndoŋ ulendi ndakap. Ye mbulit. ²¹Tane Suŋgo tuku grep kule nyumba nu ndoŋ ulendika maŋ bukla tuku grep kule nyumba nane ndoŋ ulendikam kumuŋ kuga. Tane Suŋgo tuku mbain tugumŋge isukusmba nu ndoŋ ulendika maŋ bukla tuku mbain tugumŋge isukusmba nane ndoŋ ulendikam kumuŋ kuga. ²²Sine Suŋgo pitaimba nu tuku ma mboliŋge bukla kame patikube ta nu gubra kagli firkamŋgat. Tane tuku saŋgri Suŋgo tuku saŋgri lite ŋga idusde e? Ndo kuga.

Siŋgine mine mboliŋge maŋau pileŋga kube

²³Tane afu teŋenmba sakade. Sine Kristus tuku mbal sine tukul kugatok mineg ŋgade ta son ta tukul kugatok wam afu keg ta sine tur ndasiŋgig. Afu keg ta sine saŋgri pile ndasiŋgig. ²⁴Tane taŋgine maye minam tuku idus ndawap. Nane afu tane tugumŋge minig ta nane pitiniŋbekig ŋga idusmba maŋau pileŋga kap. ²⁵Maket mboliŋge ndem patikade ta piyamba nyap. Tane piyamba ndem te yabri mbara atraukaig e ŋga kusna ndaŋgap. Tane ndem piyamba fare nyap. ²⁶Kuyar pasa ande teŋenmba sakate. Kilke agaŋ ndende ŋakmba minig ta Kuate nu miro ŋgate. ²⁷Ande nu Kristus tuku son nda ŋganu nu ne ndoŋ isukusam tuku sanuwa le ne kambim idusmba kande kaye. Nu ndem tinwa le ake kilmba nyendo ka. Wamdus piti ŋak tumba ndem ta yabri mbara atraukaig ŋga kusna ndawa. ²⁸Ande nu ne sanumba ndem te yabri mbara atraukaig tuku ŋguwa kande ne nda nya. Taŋgo ta nu wamdus piti tumba sanate ta ne nu idusmba nye ndaka. ²⁹Ne wamdus piti tikat ŋga ye sa ndaket. Taŋgo inum ta nu wamdus piti tikat ŋga sanet.

Tane afu tenjenmba sakade. Ye tukul kugatok minet. Ndanjam saka ye tanjo wamdus piti njak ta idusmba wam afu ye nda kam tuku sakate? ³⁰Ye Kuate gare pasa samba ndem tumba nyet ta maye. Ndanjam ne ye tuku pasa njak ngade. i ... Tane tanjamba sa ndakap. ³¹Tane nyamagan ko kule nyumba ko manjau afu ke lika gare tade ta Kuatenje ndo nyu sunjo tuwa. ³²Tane nane Zu mbal ko kasomok mbal ko Kuate tuku kuasmbi ndonj minmba nane barijgubekaig nga nane manjau nzaliningit ta ndo kap. ³³Ye mata tanjo njakmba tugumnje nane manjau nzaliningit ta idusnjamba wam ke liket. Ye nane gudomma tuku wamdus kili le Kuate nu nane tuku muskil kile-tidinge ninjuwa nga ye yije piti kugatok minam tuku idus ndamba nane piti kugatok minwaig nga iduset.

11 ¹Ye Kristus tuku manjau kumumba dubiwet. Tanjamba ndo tane mata ye tuku manjau dubiwap.

Gabat songam tuku pasa

²Tane ye pasa satingen te bige magede tukunu ye gare-gareka tane mayede nget ta ³ye kile wam ande tane katesewap nga satinjamngit ta tenjenmba. Tanjo tuku gabat Kristus. Pino tuku gabat nuje tanjo nuje. Kristus tuku gabat Kuate. ⁴Tanjo ande nu gabat songanu njak Kuate yabante ko Tukul Guwa tugumnje pasa ismba kile-mayokkate ta nu Kristus kiko pilete. ⁵Pino ande nu gabat so ndanja Kuate yabante ko Tukul Guwa tugumnje pasa ismba kile-mayokkate ta nu mata nuje tanjo nuje kiko pilete. Nu tuku gabat kuerke sulude le kiko tate tanjan. ⁶Pino ande nu gabat songam mbulmba ndeta andenje nu tuku gabat waje kuer suluwa. Tanjawa le nu ta tuku kikowa le nu gabat songuwa. ⁷Tanjo nane gabat so ndanguwaig. Kuate nuje suk tanjo wakeina le nu Kuate tuku kanumnu tanjan minit. Pino nane gabat songuwaig. Pino nu tanjo tuku kanumnu tanjan minit. ⁸Kuate nu pino tuku ngarosu inumnumbi tanjo wakei ndana. Kuga. Nu tanjo tuku ngarosu inumnumbi pino wakeina. ⁹Nu pino tuku nga tanjo wakei ndana. Kuga. Nu tanjo tuku nga pino wakeina. ¹⁰Ta tuku pino kame nane tanjo kame kumnemnje minig ta te-mayokam tuku gabat songuwaig le enjel kame nane kangerkuwaig. ¹¹Sine Sunjo ndonj ulendikeg mbal sine tanjo pino yimyam mine ndakeg. Sine munju turturkam tuku mineg. ¹²Kuate nu tanjo tuku ngarosu inumnu tumba pino wakeina. Kile pino tuku ngarosu mbolnje tanjo mayok kinig. Aganj ndende njakmba Kuate nu tugu. ¹³Tanjine miroj manjau te pilengap. Pino nu gabat so ndanja nu Kuate yabante ta nu wam mayete e ko kuga? ¹⁴⁻¹⁵Ata. Tane idusap. Pino nu gabat mapete le kuen kinit ta sine manjau mayenu ngeg. Kuatenje nuje nane tumail pulukam tuku mindepiye tanjan ninjina. Tanjo nu gabat waje mapete le kuen kinit ta sine njakmba nu talamba kiko manjau ngeg. ¹⁶Ande nu pino gabat so ndanjam tuku sangri tinja kualeyaukam bafuwa ta ye nu sawamngit.

Sine aposel kame Kuate tuku kuasmbi ñakmba pino kame gabat songanu ñak mañau ta ndo dubiweg ñga sawamñgit.

Pasa nyam tuku mañau

¹⁷Tane mañau afu kade ta ye ismba wam ta maye ndade ñget. Tane kusem kanjermba mañgurkade ait ta mañau afu maye ndade. Tanjine tanjine muñgu tur ndaka afu ñaigo siglikade. ¹⁸Tane Kuate tuku mbal mañgur pilig ta tane wamdus pur yimyamkade ta afunje tañamba sayade le ye ismba wam afu ta son ñga iduset. ¹⁹Ta ndañam? Pur yimyamkade mañau ta son pasa mbolñge Kuate nu Kristus tuku kuasmbi kilimok kile-mayokkate. ²⁰Tane mañgurka tuma isukusig ta Sunjo nu isukusam tuku mañau singina ta ke ndakade. ²¹Tane mañgurka kumu kumu isukuse ndakade. Tane yimyam pire pire tanjine nyamagañ kilmba prode sulumba tanjine ndek nye sulude le afu gubak minig afu grep kule sunjomba nyumba ñgingankade. ²²Yoi. Tañamba isukusam ndeta tanjine wandekñge nyap. Ko tane Kuate tuku kuasmbi talaniñmba afu nyamagañ kugatok ta kiko pileniñgam idusmba tañade e? Wam kade ta mbolñge ye tane wam mayede ñga satinje nda. ²³Ye buk pasa nyam tuku mañau tumtingen ta Sunjoñge sina ta teñenmba. Yudas nu Sunjo Yesus tumba ñgueu mbal tuku wai mbol pilna furir ta mbolñge ndo Sunjo nu bret tumba ²⁴Kuate gare pasa tumba bret fetfetmba saningina: Te ye tuku ñgarosu. Tane turkam tuku tinjet. Tane ye idusyam tuku mañau te kumba minap ñgina. ²⁵Nane tañamba isukuse denjurnaig le nu grep kule murko ñak tumba mañau ndui ta ndo kina sulumba sakina: Grep kule murko ñak te pasa kitek Kuate nu tañgo ndoñ katna ta alonu mayok kambim tuku ye yiñe ndare kutuwamñgit. Tane grep kule teñen nyade ait ta ye idusyumba nyap ñgina. ²⁶Sunjo nu mañ pro ndawa le tane bret nyumba grep kule nyade ta sinjine Sunjo nu sinenu ñga kumna ta te-mayokmba saka minig. ²⁷Ta tuku ande nu Sunjo tuku bret ko nu tuku grep kule ake fare tumba nyate ta nu mbarte. Nu Sunjo tuku ñgarosu ndare ñaigo siglikate. ²⁸Ande nu tumba nyam ñga kande nuñe mañau pile mayemba kile-tidiñgumba wamdus te-mayemba bret grep kule ta kilmba nyuwa. ²⁹Ande nu Sunjo tuku ñgarosu idus ndamba bret grep kule ake fare kilmba nyate ta nu nyumba ta tuku pa lafunu ta tumba nuñe ñgaro mbolñge pilit. ³⁰Tane ñgamukñge afu tañamba kade sulumba afu baklelmba afu guaze ñak minig afu buk kume likinaig. ³¹Sine sinjine mañau sinjine mironj pileñgube ta Sunjo nu sine pilesinje nda. ³²Nu sine pilesinjit ta sine kilke te tuku mañau dubide mbal ndoñ ñgisi ndakube ñga nu pitisiñmba kile-tidiñgate. ³³Tira kame, tane isukusam tuku mañgurkade ta muñgu minde-mindekap. ³⁴Ande nu gubawa kande nuñe wande mbolñge isukuswa. Tane mañgur mbolñge mbarap le pa lafunu tane tubekaig. Ye pasa afu minig ta yiñe mironj tane tugum prowi sulumba satinjamñgit.

Tukul Guwange sine piro sanjri yimyam singit

12 ¹Tira kame, sine Tukul Guwange piro sanjri yimyam walmba singe likate wam ta tane tugunu katese mayewap. ²Tane o buk Kuate gilai minmba yabri mbara abo tugu kugatok mbariņningam tuku tane didike likainaig. ³Ta tuku ye kilimok tane satinngamngit. Ande nu Kuate tuku Guwange wamdus tuwit le nu Yesus kasurmba tapra ndate. Nu Tukul Guwange wamdus tuwit le ndo Yesus nu Sungo ngate. ⁴Sine piro sanjri yimyam ŋak mineg ta Guwa ndindonge singe likate. ⁵Sine piro kise kise ke likeg ta Sungo ndindo tuku pirokeg. ⁶Sine sanjri kise-kisembi pirokeg ta Kuateņge sine nduik nduik ŋakmba mbolņge pirokate. ⁷Tukul Guwa nu sine nduik nduik mbolņge sanjri kile-mayokkate ta tira ŋakmba turkam tuku. ⁸Ande Tukul Guwange wamdus tuwit le nu wamdus kuyar mayenu kile-mayokkate. Tukul Guwa ndui tanje ande wam kuirok minig ta sate le kile-mayokkate. ⁹Nu ande sanjri tuwit le Kuate tuku sanjri tomba tinngam tuku nu den ndakate. Tukul Guwa ndui tanje ande sanjri tuwit le nu guaze pitaikate. ¹⁰Nu afu walmba sanjri yimyam ninje likate le ande nu wam kitek sanjrinu ke likate. Ande nu Tukul Guwa tugumņge pasa ismba kile-mayokkate. Ande nu guwa magenu ŋaigonu pileņga katesete. Ande pasa kuale gilai ta nu sakate. Ande pasa kuale gilai ismba nu pasa tugunu bitekņgate. ¹¹Piro sanjri ta ŋakmba Tukul Guwange ndo kile-mayokkate. Nu nuņe nzali dubimba tango pino nduik nduik piro sanjri ta walmba ningit.

Sine Kristus tuku ngarosu mineg

¹²Tango tuku ngarosu sinamņge inumnu gudommmba minig ta ŋakmba ulendika ngarosu ndindo ndo. Kristus tuku mbal mata tanjamba ndo minig. ¹³Sine afu Zu afu kasomok mbal afu piro tango afu kulat tango sine ŋakmba Tukul Guwa kule pisne tanjaj tigeņ sulumba ngarosu ndindo mayok kageņ. Kristus nu Guwa ndindo ta singina le sine ŋakmba kule tanjaj nyigeņ. ¹⁴Tango tuku ngarosu sinamņge agaņ ndindo ndo mine ndakate. Inum inumnu gudommmba minig. ¹⁵Kupe nu sakumba ye wai kuga tukunu ye ngarosu te inumnu mine ndaket ŋguwa ta kumuņ kuga. Nu ngarosu ta tuku inumnu minit. ¹⁶Ko kilba nu sakumba ye am kuga tukunu ye ngarosu inumnu mine ndaket ŋguwa ta mata kumuņ kuga. Nu ngarosu ta tuku inumnu minit. ¹⁷Tango tuku ngarosu am ndo minwa ta nu ame agaņmbi pasa isamņgat? Ko nuņe ngarosu kilba ndo minwa ta nu ndaņmba agaņ mundurnu kamusamņgat? ¹⁸Kuate nu nuņe nzalimbi ngarosu inum inumnu minam tuku ma madiniņmba wakeikina. ¹⁹Iņgarosu ŋakmba agaņ ndui ta ndo minig kande ngarosu mine ndakate kande. ²⁰Tango tuku ngarosu inum inumnu gudommmba minig ta ŋakmba ulendika ngarosu mayok kinit. ²¹Amņge wai samba ne nda mina ta ye

yiŋe ndo mine mayewamŋgit ŋga sawam kumuŋ kuga. Ko gabatŋge kupe samba ne nda mina ta ye yiŋe ndo mine mayewamŋgit ŋga sawam kumuŋ kuga. ²² Singine ŋgarosu mbolŋge agaŋ foŋfoŋ afu saŋgri kugatok ŋgeg ta mine ndakade kande sine mine maye ndaweg kande. ²³ Ŋgarosu inumnu afu kiko teg ta sine kulat mageka soŋga mindepiye mageniŋgeg. Ŋgarosu inumnu afu te kuga. ²⁴⁻²⁵ Kuate nu ŋgarosu wakeina ta ŋgarosu pur yimyam ndaka kumu kumu muŋgu turkuwaig ŋga ŋgarosu tuku agaŋ foŋfoŋ sine kulat magekube ŋga nu idusmba naŋgine ma madiniŋmba patikina. ²⁶ Ŋgarosu inumnu rar kamuste ta inumnu ŋakmba piti ŋak minig. Ŋgarosu inumnu nyu suŋgo tate ta inumnu ŋakmba nu mbolŋge gare tade. ²⁷ Sine ŋakmba ulendiŋba Kristus tuku ŋgarosu mineg. Sine nduik nduik ŋakmba nu tuku ŋgarosu inum inumnu mineg. ²⁸ Kuate nu nuŋe kuasmbi afu piro suŋgo aposel patikate. Nane kumnemŋge afu Tukul Guwaŋge pasa saniŋgit le ismba kile-mayokkam tuku patikate. Nane kumnemŋge afu pasa kukliwam tuku patikate. Afu nane wam kitek saŋgrinu ke likam tuku, afu guaze pitaikam tuku, afu turka sinzaŋningam tuku, afu piro yimyam kulatkam tuku, afu pasa kuale nane gilai ta sakam tuku nu taŋamba taŋamba nane patike likate. ²⁹ Sine ŋakmba aposel piro ndo ke ndakeg. Ŋakmba Tukul Guwaŋge pasa saniŋgit le ismba kile-mayokkam tuku mine ndakeg. Ŋakmba pasa kukliwam tuku mine ndakeg. Sine ŋakmba wam kitek ke likam tuku saŋgri ŋak mine ndakeg. ³⁰ Guaze pitaikam tuku, pasa kuale gilai sakam tuku, pasa kuale gilai ta tugunu bitekŋgam tuku sine ŋakmba piro saŋgri kame ta kile ndakeg. ³¹ Tane ŋakmba Tukul Guwa tuku piro saŋgri sugokanu yimyam kilam tuku wamdus saŋgrinu palpe.

Kile ye maŋau suŋgo ande kise tumtingamŋgit ta piro saŋgri afu ta ŋakmba liniŋmba mbolŋge minit.

Kume pur maŋau

13 ¹Ye taŋgo kame ko eŋel kame tuku pasa kualembi sakam tuku saŋgri ŋak minmba kume pur maŋau denket ta ye tuku pasa ta ŋgiram wi suŋgo ake kinit taŋaŋ. ²Ye Tukul Guwa tuku saŋgri afu ŋak minmba Tukul Guwaŋge pasa sayate le ismba kile-mayokka wam kuirok ŋakmba katesemba ye Kuate tuku saŋgri tomba tiŋga tabe dirningam kumuŋ minet sulumba kume pur maŋau denket ta ye ake agaŋ taŋaŋ minet. ³Ye yiŋe agaŋ ndende ŋakmba sanzal mbal niŋmba ko yiŋe ŋgarosu paŋge ugwa ŋga bukŋga kume pur maŋau denket ta wam kame taŋge ye turam kumuŋ kuga. ⁴Ande nu kume pur maŋau ŋak minit ta nu ande tuku pitik gubra te ndakate. Nu mara mindek afu turkate. Nu afu tuku mine maŋau tuku wamdus kagli fir ndakate. Nu nuŋe ŋgarosu te-du ndaŋgate. ⁵Nu nuŋe mironŋ payam ndakate. Nu afu tala ndaniŋgit. Nu nuŋe mironŋ yeye nda ŋgate. Nu pitik palseŋ ndate. Nu ande tuku

gubra pitik kusremba gilaingate. ⁶Ande nu mbarde ta nu gare ndate. Nu sinanu wam tugusek njakmba tuku ndo gare tate. ⁷Nu nuje piti kugraka bike ndakate. Nu ande tala ndate. Nu wam njakmba kumumbi mayok kuwaig nga tairnga sangri tinga dirnangate. ⁸Afu Tukul Guwa tugumnge pasa ismba kile-mayokkade sangri ko pasa kuale gilai sakade sangri ko wam kuirok kile mayokkade sangri ta njakmba kugawamngaig. Kume pur manau ndo minmba minamngat. Kugawe nda. ⁹Sine Tukul Guwa tugumnge wam kuirok ko pasa ismba kile-mayokkeg ta afu ndo katesemba kile-mayokkeg. ¹⁰Kile wam afu katese ndaweg ta ngumnenga njakmba kile-mayokkuwa le katesewamngig. ¹¹Ye kiyo minen sulumba ye kiyo tuku pasa kiyo tuku wamdus njak minen. Ye kiyo minmba wamdus pile maye ndawen. Kile ye sunjoka gua gua manau njakmba kusreken. ¹²Kile sine kule nza mbolnge lijmba tumail kanjerkeg tana Kuate tuku wam kame kanjer maye ndaka wamdus te-suluweg. Ngumnenga sine kanjerka katese mayewamngig. Kile sine fudinmba ndo kateseweg. Ngumnenga Kuate nu sine tuku wamdus kila minit tanjamba ndo sine wam njakmba kumumbi tumsinguwa le katesewamngig. ¹³Manau kejmba minig. Ngamungal son manau, Kuate mindeweg manau, kume pur manau. Wam kej ta ngamuknge kume pur manau nu sunjokanu minit.

Pasa kuale gilai sakam tuku manau

14 ¹Tane kume pur manau njak minam tuku dirnangap sulumba Tukul Guwa tuku piro sangri njakmba kilam idusmba Tukul Guwange pasa saningit le ismba kile-mayokkam tuku piro sangri ta tam tuku wamdus sangrinu palpe. ²Ande nu pasa kuale gilai sakate ta nu tango kame sa ndaningit. Nane pasa ta isig ta nane katese ndade. Nu Kuate sate. Tukul Guwange nu tumte le nu tanjamba wam kuirok afu sakate. ³Ande nu Tukul Guwa tugumnge pasa ismba kile-mayokkate ta nane afu ismba kila pilmba sangri tingade. Afu piti njak ta nane piti gagulmba ngamungal bulkade. ⁴Ande nu pasa kuale gilai sakate ta nu nuje miroj ndo sangri tate. Ande Tukul Guwange pasa sate le ismba kile-mayokkate ta nu Kuate tuku kuasmbi sangri pileningit. ⁵Ye tane njakmba pasa kuale gilai sakam tuku iduset ta tane Tukul Guwange pasa satinguwa le ismba kile-mayokkam tuku ta ye sunjomba iduset. Ande Tukul Guwange pasa sate le ismba kile-mayokkate sangri tange pasa kuale gilai sakate sangri ta lite. Ande nu Kuate tuku kuasmbi ngamuknge pasa kuale gilai saka nane tugunu ismba sangri tingam tuku nu biye mbil ndawa ta alo kugatok. ⁶Tira kame, ye tane tugum promba pasa kuale gilai saki ta ye tane turke nda. Ye pro Tukul Guwa tugumnge pasa ko kila kuirok afu ko tum pasa ismba kile-mayokki ta ye tane turtingam kumu. ⁷Tango ande nu tabu tabu fitka ko ndombij katmba mune njin tugu dubi ndawa ta ima nu mune kuale katesewamngat? ⁸Ko

kame ngiram kuale tugusemba mayok nda kuwa ta ima nu kame aganj kuanekamngat? ⁹Tanjamba ndo ne pasa kuale gilai sakate ta ima nu pasa ta katesewamngat? Ne tuku pasa ta ake pasa tananj mayok ka ngisikate. ¹⁰Kilke tugu njakmba mbolnge pasa kuale yimyam sungomba minig ta njakmba alo njak. ¹¹Tango ande nu pasa kuale ye gilai tamba sakuwa ta ye nu rawe tango nget. Nu mata ye rawe tango ngate. ¹²Tane Tukul Guwa tuku piro sanjgri yimyam kilam tuku wamdus sunjo njak minig ta ye kila. Tane piro sanjgri afu Kuate tuku kuasmbi turkam tuku ta kilam tuku sungomba idusap. ¹³Tane tuku ande nu pasa kuale gilai sakate ta nu mbilam tuku piro sanjgri ta turmba tam tuku Kuate yabanjwa. ¹⁴Ande nu pasa kuale gilai tamba Kuate yabanjte ta nu mingembi ndo sakate. Nuje wamdus pasa ta gilai minit. Tukul Guwa nu tuku minge mbolnge pasa ta sakate. ¹⁵Ta tuku ye tejenmba iduset. Ye Tukul Guwa mbolnge pasa kuale gilai tamba Kuate yabanmba man yije wamdus kilambi yabanamngit. Ko Tukul Guwa mbolnge mune kuale gilai tamba ulmba man yije wamdus kilambi mune ande ulamngit. ¹⁶Ne Tukul Guwa mbolnge pasa kuale gilai tamba yabanmba Kuate tuku nyu te-dunja nu gare tuwit ta ne ndon manjurkade mbal nane pasa ta katese ndamba ne tuku yaban pasa son ngam kumuŋ kuga. ¹⁷Ne Kuate tuku nyu tanjamba te-dungate ta maye ta ne afu tur ndakate. ¹⁸Ye Paulus pasa kuale gilai tamba sungomba saka tane njakmba litinget. Ta tuku ye Kuate gare pasa tuwet. ¹⁹Ye pasa kuale gilai gudommmba njak minet ta kusem mbolnge ye sakam idus ndawet. Ye pasa kila ta ndo sakam iduset. Pasa kila ndui ndui saket ta pasa kuale gilai gudommmba saket wam lite. Ye pasa kila saket tamba Kuate tuku wam afu nane tumningam kumuŋ. ²⁰Tira kame, tane kiŋo kame tananj mine ndaka wamdus pile mayewap. Tane kiŋo dabro tananj wam njaigonu kam tuku gilai minmba tango tananj wamdus pile mayewap. ²¹Kuyar pasa ande tejenmba sakate.

Sungo nu sakate: Pasa kuale kise rawe mbal tuku minge mbolnge ye Israel mbal ye tuku pasa isam tuku saningi ta pasa ta nane mata ise nda ngate. *Aisaia 28.11-12*

²²Pasa ta mbolnge sine kila pileg. Pasa kuale gilai sakate sanjgri ta Kristus tuku son ngeg mbal ismba rironkam tuku sa ndasingit. Son nda ngade mbal ismba rironkam tuku saningit. Ande Tukul Guwa tugumnge pasa ismba kile-mayokkate sanjgri ta sine son ngeg mbal sanjgri pilesingam tuku tanjate. Son nda ngade mbal tuku kuga. ²³Tane Kuate tuku kuasmbi manjurka njakmba pasa kuale gilai sake lika minap le gilai mbal afu ko son nda ngade mbal nane pro pasa ta ismba tane nginngankade ngamngaig. ²⁴Tane njakmba Tukul Guwanje pasa satinguwa le ismba kile-mayokka minap le gilai mbal ko son nda ngade pro pasa ta iswaig le nangine ngamungal nduaseka nangine mbar tumninguwa le idusamngaig. ²⁵Tanjamba nane nangine mbar kuirok

minig ta ismba ndek dagol tidronga Kuate mbarinmba sakamngaig: Kuate nu sinjka tane ndonj minit nga sakamngaig.

Manjurkam tuku manau tugusek

²⁶Tira kame, tane manjurkap sulumba tejenmba ke likap. Ande nu mune ulwa. Ande pasa kukliwa. Ande wam kuirok kile-mayokkuwa. Ande pasa gilai sakuwa. Ande nu pasa ta biye mbilwa. Tane tanjamba manjurkap sulumba tanjine tanjine sanjri tingam tuku sanjri kise kise kumumbi kile-mayokkap. ²⁷Afu pasa kuale gilai tambi sakam kande armba ko kenjmbange ndo sakuwaig. Nane ndui ndui tinga sakuwaig. Tanjawaig le ande nu pasa kuale gilai ta biye mbilwa. ²⁸Ande nu mbilam tuku mine ndakuwa kande nane minge tukulmba nanjine ndo Kuate ndonj pasa gilai ta sakuwaig. ²⁹Afu Tukul Guwanje pasa satinguwa le ismba kile-mayokkam kande armba ko kenjmbange ndo sakuwaig le isig mbalnje pasa ta pilenguwaig. ³⁰Ande nu pasa ta kuklimba minwa le ande Tukul Guwanje pasa inum kitek sawa kande tanjo nu pasa kuklimba minit ta nu pitik pasa ta denjpurmba minyokuwa le inum suk tinga sakuwa. ³¹Tane ndui ndui njakmba Tukul Guwanje pasa satinguwa le ismba kile-mayokkap le wam ta mbolnje tane njakmba kila kitek tumba sanjri tingamngaig. ³²⁻³³Sine manjurka zigna tinga fare fare pasa sakam kumuŋ kuga. Wam ta Kuate tugumnje pro ndate. Sine tuku manjur mayenu mayok kambim tuku Kuate nu iduste. Tukul Guwanje afu pasa saniŋgit ta nane pasa ta kulatka towam kumuŋ. ³⁴Kusem kanjeram manjurkeg mbolnje pino kame minge tukulmba minwaig. Nane tukul pasa dubimba tanjo kumnemnje minwaig. Kuate tuku mbal ma yimyam mbolnje manjurkade nane njakmba tanjade. ³⁵Pino ande nu kusem mbolnje pasa kukliwa ta manau mayenu kuga. Nane Kuate tuku pasa ismba kusna njak kande nanjine wandeknje tanjo kat nanjine kusnaniŋguwaig. ³⁶Kuate tuku pasa ambonga tane Korin mbal tugum pron a e? Ko sinenje ndo pasa te iseg nga idusde? Ndo kuga. ³⁷Tane afu ye Tukul Guwa tugumnje pasa iset ko ye nu tuku sanjri tet ngade mbal tane ye pasa kuyarket te Sunjonje tuku tukul sina ta katesewap. ³⁸Nane afu tanjamba idus ndawaig ndeta tane nane ngumneniŋgap. ³⁹Tira kame, tane Tukul Guwa tugumnje pasa ismba sakam tuku piro sanjri ta tam tuku sunjgomba idusap. Pasa kuale gilai sanu tuku sanjri ta mata peu ndawap. ⁴⁰Tane manjur mbolnje manau ke likade ta zigna tinga fare fare ke ndakap. Tane tugusemba ke likap.

Kristus kummba manj tingina

15 ¹Tira kame, ye ambonga pasa tugusek satingen le tane isnaig sulumba pasa ta mbolnje sanjri tinga minig ta ye kile manj pasa ndui ta tane idusam tuku satinjet. ²Tane pasa ta biye dewap le Kuate nu

tane tuku muskil kile-tidingamngat. Tane ake mingge pasa ndo sakade ta nu tane tuku muskil kile-tidinge nda. ³Ye Kristus tuku pasa tugusek isen sulumba satingen pasa ta alo sungo njak ta tejenmba. Kristus nu kuyar pasa kumumba sine tuku une saukam tuku nu kumna. ⁴Nu kumna le ngukinaig ta nu manj kuyar pasa kumumba mara kejnju mbolnge tingina. ⁵Nu tingina le Petrus nu kanjerna. Ta ngumnemnge nane 12 nu kanjernaig. ⁶Ngumnenga nuje tira kame gudommba 500 limba ma ande mbolnge manjurkinaig le nane tugumnge mayok kina le kanjernaig. Mbal ta kile gudommba minig. Ndui ndui ndo kume likinaig. ⁷Ait ande Yakobusnge nu kanjerna. Manj ait ande mbolnge aposel njakmba nu kanjernaig. ⁸Ngumne tukulmba ye tugumnge mayok kina le kanjeren. Ye nane minig tananj kuga. Ye kutu bizowanu tananj prowen. ⁹Ye Kuate tuku kuasmbi kilmba njago sigliken tukunu ye aposel nyu tet ta denkate. Ye aposel njakmba kumnemnge minet. ¹⁰Ye aposel minet ta yiye sangrimbi kuga. Kuate nu ake sinaŋ ye make pilmba aposel pilna. Nu ye make pilna ta nu mbar ndana. Alonu tanjamba kilimok mayok kina. Ye piro karenka aposel njakmba tuku piro liniŋgen ta yiye sangrimbi kuga. Kuate nu ye make pilna le ye tanjawen. ¹¹Yenge tane tugumnge pasa kukliwen e ko afunge ta wam sungo kuga. Sine njakmba tanjamba ndo pasa kukliweg le tane son ngade ta ndo wam sungokanu.

Kumanu mbal tingamngaiŋ

¹²Kristus nu kumna le Kuatenge te-tina le tingina ta sine tanjamba ndo pasa kukliweg ta ndaŋam saka tane tuku afu kumanu mbal manj tingge nda nga sakade. ¹³Tane kumanu mbal manj tingge nda ngade ta son ndeta Kuatenge Kristus mata te-ti ndana. ¹⁴Nu Kristus te-ti ndana ndeta sine pasa kukliweg te mata alo kugatok. Tanjamba ndeta tane nu tuku sangri tomba tingade ta mata tane turtinge nda. ¹⁵Kuatenge kumanu mbal kile-tidi ndaŋgate ndeta Kristus kumna le Kuatenge te-tina pasa sakeg ta mata son kuga. Tanjamba ndeta sine Kuate tuku yabri pasa ndo sakeg. ¹⁶Kumanu mbal Kuatenge kile-tidi ndaŋgate ndeta nu Kristus mata te-ti ndana. ¹⁷Nu Kristus te-ti ndana ndeta tane nu tuku kume tuku sangringge tursingam kumuŋ ngade ta tane turtinge nda. Tanjamba ndeta tane une njak minmba ngisikam tuku minig le ¹⁸nane afu Kristus tuku son nga kumnaig mbal nane mata kummba ngisikinaig. ¹⁹Sine kilke te mbolnge mineg le Kristus nu sine tursingit. Kumbe le manj tursingge nda ta son ndeta sine kile yabri wamdus ndo dubimba sine afu tuku mine liniŋmba siŋka sinamanzer sungo mbolnge mineg. ²⁰Tanjamba kuga. Kuatenge Kristus nu kumna le te-tina. Kristus nu kumanu mbal ngamuknge nu ambongga tingina le ngumnenga kumanu mbal njakmba tingamngaiŋ. ²¹Tango inum mbolnge kume manjau mayok kina. Tanjamba ndo tango inum mbolnge kummba tingam tuku manjau mayok kina.

22Tango jakmba Adam tuku ndare mbolnge kile sine kumeg. Tanjamba ndo sine Kristus tuku son ngeg mbal kummba nu mbolnge manj abonga tingamngig. 23Sine singine ait prowa le tingamngig. Kristus nu ambonga tingina. Nu luka prowa le sine Kristus tuku mbal mata abonga tingamngig. 24Nu promba sugo sugo jakmba Kuate tuku ngueu minig ta kile-ibenkuwa sulumba nuje gageu jakmba kilmba Mam Kuate wai mbolnge patikuwa le kilke te kugawamngat. 25Kristus nu gabat sungo minwa sulumba nuje ngueu jakmba tanjamba kile-ibenke suluwamngat. 26Nu ngueu jakmba kile-ibenka ngumne tukulmba nu kume manjau mata te-ibenamngat. 27Kuyar pasa ande tenjenmba sakate.

Kuate nu aganj ndende jakmba kilmba nu tuku kupe kumnemnge patikamngat ngate.

Mune 8.6

Kuate ndo nu kumnemnge mine ndakate. Nunge aganj ndende jakmba Kristus kumnemnge patikuwa le 28kile Kuate tuku kinjo nu Mam nuje kumnemnge minamngat. Tanjawa le Kuate nu aganj jakmba tuku Sungo minamngat. 29Nane afu nangine kumanu mbal turkam tuku kule pisne tade. Kumanu mbal manj tinje ndangade ta son ta ndanam nane kumanu mbal tuku kule pisne tade? 30Ko ndanam sine aposel kumam tuku piro keg? 31Tira kame, ye mara mindek kumam tuku dirnanget ta tane ye ndonj singine Sungo Kristus Yesus dubiweg ta ye tane tuku payamket. 32Ye kummba manj ti ndanget kande ye Efesusnge aganjmor nguikok tananj nane afu ye ndonj kame bunaig ta ake rar ten kande. Alonu kilke te mbolok wam kuga. Kumanu mbal manj ti ndangade kande sine tenjenmba sakeg kande.

Sine mine minemba nduiye kumamngig. Ta tuku sine minmba kule nyumba pagumba nyumba gare-gareka ndo minbe ngube.

Aisaia 22.13

33Yoi. Tane yabri wamdus ta te-ndakap. Ande nu mbal najgonu ndonj ulendikate ta nu tuku manjau mayenu nanenge njayo silide. 34Tane wamdus te-mayemba une manjau jakmba kusrekap. Tane afu Kuate tuku manjau gilai minig ta tane sinjka kikotinguwa.

Ngarosu kitek tamngig

35Nane afu tango kummba manj abonga tingam tuku pasa te ismba ye kusnayumba Kuate nu ndanjmba kumanu mbal kile-tidingamngat? Ngaro ndanj tumba tingamngigaig nga kusnayamngigaig. 36Yoi. Ne aganj tumu ngukate le kilkek sinamnge kumit sulumba ndo manje prote. 37Ne anjenu ngu ndakate. Ne tinju ndo ngukate. Ngukate le manje promba kuzru pilit. 38Ne aganj tumu ngukate le tinju yeki yeki Kuatenge anjenu madiningina tanjamba ndo prode. Tinju mindek nangine anje ta mayok kinig. 39Ngarosu tuku ndem ndui ta mine ndakade. Tango ndem aganjmor ndem sar umanj ndem kualeganj ndem ta jakmba kise kise mine likade.

40 Samba mbolok agaŋ kame ŋgarosu ŋak minig ta mindepiye naŋgine kise. Kilke mbolok agaŋ kame ŋgarosu ŋak minig ta mindepiye naŋgine kise. 41 Ki tuku bulu tambun tuku bulu mbai tuku bulu ta ŋakmba kise kise. Mbai kame mata bulu kise kise ŋak minig. 42 Kumanu mbal tiŋgamŋgaig ta taŋamba ndo. Nane kumig le ŋgukade ŋgarosu ta meŋga ŋgisikade. Nane tiŋguwaig sulumba ŋgarosu kitek maŋ me ndaŋgam tuku tiŋgamŋgaig. 43 Ŋgarosu ŋgukeg ta mayenu kuga. Ŋgarosu kitek ta mayenu ndo. Ŋgukeg ta gisleknu. Ŋgarosu kitek ta saŋgri ŋak. 44 Ŋgarosu ŋgukeg ta kilke te mbolok agaŋ. Ŋgarosu kitek ta samba mbolok agaŋ. Kilke te mbolŋge sine ŋgarosu ŋak mineg tukunu samba mbolok ŋgarosu kitek mata minit. 45 Kuyar pasa ande teŋenmba sakate. Adam ambokok nu taŋgo abo ŋak mayok kina ŋgate ta Adam ŋgumnekok nu Guwa mayok ka abo tugu kitek siŋgina. 46 Samba mbolok wam amboŋga mayok kine ndakate. Kilke mbolok wam amboŋga mayok kinit le samba mbolok wam ŋgumneŋge mayok kinit. 47 Taŋgo ambokok ta Kuate nu kilkemi wakeina le kilke mbolok taŋgo mayok kina. Taŋgo ŋgumneŋga mayok kina ta nu samba mbolŋge ndekina. 48 Kilke mbolok mbal Kuateŋge Adam kilkemi wakeina nane nu taŋaŋ minig. Taŋamba ndo sine Kristus tuku mbal samba mbolok taŋgo Kristus taŋaŋ mineg. 49 Taŋgo Kuateŋge kilkemi wakeina ta sine nu tuku ŋgarosu ŋak mineg. Taŋamba ndo sine samba mbolok taŋgo tuku ŋgarosu ŋak minamŋgig. 50 Tira kame, kilke te tuku ŋgarosu nu Kuate kulatkate ma sinam kine nda. Ko ŋgisikam tuku ŋgarosu te abo minmba minam tuku wam te nda. 51 Ye pasa kuirok ande te-mayokamŋgit. Sine Kristus tuku mbal ŋakmba kume nda. Afu ndo kumamŋgaig ta nu prowa le sine ŋakmba ŋgarosu kitek ŋak mayok kaŋgig. 52 Kugawam tuku ait tabil wikuwa le ma teliŋte taŋaŋ ŋgarosu kitek mayok kaŋgig. Tabil wikuwa le Kuate nu kumanu mbal amboŋga ŋgarosu me ndaŋgam tuku ŋak kile-tidiŋguwa le sine abo ŋak mineg mbal nane ŋgumneŋge ŋgarosu kitek ŋak mayok kaŋgig. 53 Sine ŋgaro meŋgate te mbilmba me ndaŋgate ŋgaro tamŋgig. Sine kumeg ŋgaro mbilmba kume ndakam tuku ŋgaro tamŋgig. 54 Sine taŋamba mayok kube le Kuate tuku kuyar pasa tuku alonu mayok kaŋgat ta teŋenmba sakate.

Kume maŋau ta Kuateŋge te-ibeŋmba nduiye pitaite ŋgate. *Aisaia 25.8*
 55 Kuyar pasa ande mata teŋenmba sakate.

Kume tuku saŋgri aniŋge?

Kume tuku kame agaŋ aniŋge ŋga sakate.

Hosea 13.14

56 Ima kate tukul lukaka unekade ta nane kume tuku kame agaŋ ta tuku panu kamusde. 57 Sine taŋamba kuga. Sine Kuateŋge Suŋgo Yesus Kristus siŋgina le sine nu tuku saŋgrimbi une te-ibeŋeg sulumba Kuate tuku gare-garekeg. 58 Yiŋe tira kame, tane wam ta idusmba bike ndaka saŋgri tiŋga minap sulumba nu tuku piro kumumbi kap. Tane taŋamba Suŋgo tuku piro kap ta piro ta lafunu mayenu ŋak minit ta tane kila.

Afu turkam tuku ndametiŋ patikap

16 ¹Kile ye Kuate tuku mbal ndametiŋmbi turkam tuku satingamŋgit. Ye Kristus tuku kuasmbi Galesia ma mbolŋge mine likade ndametiŋ maŋgurkam tuku saningen taŋamba ndo tane kap. ²Tane nduik nduik ŋakmba taŋgine piro mbolŋge ndametiŋ kilig ta kusem mindek giganmba kilig ta kumumba taŋamba patikap. Taŋawap ta ye tane tugum prowi le tane patikam tuku piro karenke nda. ³Tane taŋgo afu madiniŋgap le ye pro waŋe afu kuyarka niŋgi le nane ndametiŋ ta kilmba Yerusalem kuwaig. ⁴Ye mata Yerusalem kambim tuku idusmba ndeta nane ndoŋ kaŋgit.

Paulus nu Korin kambim tuku sakina

⁵Ye Masedonia kilke mbol kambim idusmba minet. Ye ka sulumba tane tugum ta prowamŋgit. ⁶Pro taŋge tane ndoŋ ait afu minamŋgit. Ko bubre ait ndeta ait kuenu minamŋgit. Taŋawi sulumba ye tumbran ndaŋ kambim bafuwi kande tane ye agaŋ ndendembi sinzaŋyap le ka. ⁷Ye pro ait fagnu tane kusreka kambim idus ndawet. Sunŋo nu nzaliwa le ye ait kuenu tane ndoŋ minam tuku iduset. ⁸Ye Efesus tumbran sunŋo te mbolŋge piroka mini le Pentikos kusem kugawa le kaŋgit. ⁹Sunŋonge pironu tuku malaŋga talkina le teŋge piroket le alonu gudommba mayok kinig ta nane gudommba piro te peuwam tuku tago-tagode. ¹⁰Timoteus nu tane tugum prowa le tane nu taŋgine gulab taŋaŋ tap le nu wamdus bulok ŋak tane ndoŋ minwa. Nu ye minet teŋen Sunŋo tuku pirokate. ¹¹Ande nu tala ndawa. Tane nu ndoŋ wamdus ulendi tuma minmba nu tumba sinzaŋap le ye tugum te prowa. Ye tira afu ndoŋ nu te prowamŋgat ŋgina ta tuku tairŋga mineg. ¹²Apolos nu tira afu kilmba tane tugum kuwa ŋga sarsaren ta kuga. Nu ait mayenu ande tairŋgate. Ait ande mayenu prowa le nu tane tugum prowamŋgat. ¹³Tane kurauka Kristus tuku pasa son ŋgade ta biye dewap. Taŋgo saŋgriknu kuru kuru kugatok taŋaŋ minap. ¹⁴Tane wam kade ta kume pur maŋaumbi ndo kap. ¹⁵Tira kame, Akaia mbal ŋgamukŋge Stefanas nuŋe ndare tuma ndoŋ amboŋga ŋgamuŋgal biye mbilmba son ŋginaig. Kile nane Kuate tuku mbal turka sinzaŋniŋgam tuku idusmba minig ta tane kila. ¹⁶Stefanas nane afu nu taŋaŋ piro karenkade mbal nane tane tuku gabat minwaig ŋga iduset. ¹⁷Taŋgine mbal Stefanas Fortunatus Akaikus nane keŋ ta ye tugum pronaiŋ le ye gare sunŋo ten. Kile ye tane ŋakmba ndoŋ minanu suket. ¹⁸Nane ye wamdus bul seryade. Tane tuku wamdus mata bul sertiniŋgig. Taŋgo kame taŋaŋ minig ta nane tuku nyu idusniŋgap. ¹⁹Kristus tuku kuasmbi Asia kilke mbolŋge mine likade nane tane gare pasa tiŋgig. Akuila le Prisila, Kristus tuku kuasmbi nale tuku wande mbolŋge maŋgurkade ta turmba Sunŋo tuku nyu mbolŋge gare pasa

suŋgomba tiŋgig. ²⁰Tira kame ŋakmba nane gare pasa tiŋgig. Tane mata taŋgine taŋgine muŋgu kume purkade maŋau ta alonu te-mayokap.

²¹Ye Paulus kile yiŋe waimbi kaiye pasa te kuyaramŋgit. Tane ŋakmba kaiye. ²²Ande nu Suŋgo Yesus tuku kume pur ndate ta nu ŋgisikam tuku minit. *Maranata.*^a ²³Suŋgo Yesus nu tane suŋgomba make patikuwa. Son.

²⁴Tane Kristus Yesus ndoŋ ulendikade mbal ye tane ŋakmba tuku kume purmba minet.

Son.

---

^a 16.22 Maranata pasa ta tugunu: Siŋgine Suŋgo, ne prowa.